

Neobetaven začetek s srečnim koncem

Vreme in razmere v gorah v meteorološkem poletju 2011

✍ Miha Pavšek¹ in Gregor Vertačnik²

Konec poletja so bili zelo skromni tudi planinski kali na planini Koren pod Krvavcem. FOTO: MIHA PAVŠEK

Še dobro, da obujanje vremenskih spominov ni podobno pogrevanju starih zamer. Če se nam je namreč to poletje z na začetku planincem nič kaj naklonjenim vremenom zamerilo, pa nas je toliko bolj razveselilo ob koncu meteorološkega poletnega trimesečja.

In tudi še v nadaljevanju, ko si je lepo in vroče vreme podalo roko z zgodnjejsenskim babjim poletjem. Smo pa konec poletja in v začetku jeseni zato zaman iskali prenekateri gorski izvirek, ki je zaradi povprečne snežne sezone in večinoma nadpovprečno toplega nadaljevanja presahnil že pred nastopom avgustovske vročine. Pogrešali smo tudi številna snežišča, ki smo se jih v zadnjih nekaj letih spet navadili in so skrbela za gašenje žeje na višini, bodisi neposredno ali pa prek nekoliko nižje ležečih izvirov. V številnih planinskih kočah so imeli zato tudi težave z vodo, saj je je proti koncu sezone pošteno primanjkovalo.

Za nami je torej še eno pretoplo poletje, tudi na Kredarici že triindvajseto zapored, če ga primerjamo s klimatološkim nizom 1961–1991. Četudi bi ga primerjali s še ustrežnejšim primerjalnim nizom 1981–2010 (zakaj, smo navedli ob pregledu spomladanskega vremena) in bi nekaj poletij

izgubilo to stalno ponavljajočo se oznako "pretoplo", je vendarle na dlani, da se naš modri planet pridno segreva. Omembe vredno je dejstvo, da so se po nižinah zvrhanemu izkupičku poletnih pridružili celo številni jesenski vroči dnevi v prvi polovici septembra. Tudi v "podgorskih" Ratečah je bila najvišja dnevna temperatura zraka v tem času kar petkrat višja od 27 stopinj Celzija! Čeprav je bil začetek poletja precej klavrn, pa sta zaključek in zgodnja jesen obrodila prvovrsten gorniški sadež – vremensko umirjen in raznovrstnim turam naklonjen podaljšani višek planinske sezone. Za oblizovanje vseh petih prstov na eni in še kakšnega na drugi roki!

Star slovenski rek pravi, da se po jutru dan pozna, a za minulo poletje tega vsekakor ne moremo reči. V prvi poletni mesec smo v gorskem svetu zakorakali ob oblačni in pogosto tudi padavinski spremljavi. Precej spremenljivo vreme je bilo tudi sredi junija, ob koncu meseca pa smo se

lahko končno naužili sončnih žarkov. Ne-razgibanim in umirjenim temperaturam v prvi polovici meseca je sledilo obdobje burnih temperaturnih sprememb s tremi otoplitvami in enakim številom ohladitev. Hladu v začetku julija je na srečo hitro pošla sapa in po nekaj dneh nas je v nadaljevanju meseca ob visokih temperaturah pogosto grelo sonce. Na Kredarici se je že 13. julija ogrelo do 14,7 °C, v Ratečah pa so zabeležili edini vroč dan v juliju. Druga polovica julija je bila precej aprilska. Sonce so pogosto zakrivali oblaki, iz katerih je vztrajno padalo, čeprav so bile izmerjene vsote padavin majhne do zmerne. Po naglem padcu temperature sredi julija se je proti koncu meseca še naprej hladilo – 24. julija je visokogorje pobelil sneg, na Kredarici so ga naslednje jutro namerili kar 20 centimetrov. A poletno sonce je stvari hitro postavilo na njihovo mesto; sneg je skopnel enako hitro, kot je padel, in temperature so se do konca meseca normalizirale oziroma dosegale običajne vrednosti.

Nato pa smo morali na daljše obdobje lepega vremena spet nekoliko počakati, natančneje kar dva tedna. Prva polovica avgusta je bila sicer večinoma prijetno topla, a sorazmerno spremenljiva. Od 7. do 9. avgusta so se pojavljali močnejši nalivi predvsem v Julijskih Alpah. Sledila sta dva sveža, nato pa še nekaj prijetno toplih in

¹ Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana.

² Urad za meteorologijo, Agencija RS za okolje, Vojkova cesta 1b, Ljubljana.

Preglednica: Povprečna temperatura (°C) in količina padavin (mm) v meteorološkem poletju 2011 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	16,6	0,3	567	128
Planina pod Golico (970 m)	15,7	0,3	528	105
Vojsko (1067 m)	15,5	0,0	559	115
Vogel (1535 m)	13,2	0,2	608	98
Krvavec (1740 m)	12,1	0,5	532	115
Kredarica (2514 m)	6,6	0,3	647	102

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

deloma sončnih dni. Potem pa je udarilo – neke od 18. do 26. avgusta je sledil poletni višek z rekordno visokimi temperaturami. Močna in večinoma suha ohladitev ob koncu meseca je temperaturo zgolj potisnila v pričakovane okvire.

Priložena preglednica kaže, da je bilo poletje za odtenek toplejše, kot smo ga bili vajeni v zadnjih dveh desetletjih. Zmerne juniju je sledil malce prehladen julij, zato pa je druga polovica avgusta prevesila tehtnico na pozitivno stran. Prav tako je avgust pomembno spremenil padavinsko sliko. Prva dva meseca sta bila povprečno ali nadpovprečno namočena, avgusta pa marsikje niso prejeli niti polovice pričakovane količine padavin. Več jih je bilo v Julijcih, a izključno na račun izdatnega

”V alpskih dolinah je bilo primorsko vroče, v Ratečah je sonce šest dni zapored pognalo živo srebro prek 30 °C.

deževja v začetku avgusta. Nasprotno pa so trpeli sušo zlasti na območju južnega dela naše dinarske pregrade, saj je avgusta ponekod padlo le nekaj milimetrov dežja. Trajanje sončnega obsevanja je bilo v mejah običajnih vrednosti, saj je zelo sončen zadnji mesec meteorološkega poletja nadoknadil primanjkljaj prvih dveh.

V rubriki nenavadni vremenski pojavi bomo tokrat obdelali tri. Kot smo že navedli, je ob koncu julija konkretno pobelilo naše najvišje vršace, še več, snežilo je celo na Vršiču. Sneženje 24. julija je bilo na Kredarici za ta letni čas zelo nenavadno, saj je v približno 15 urah zapadlo 25 centimetrov snega. Med nalivi gotovo najbolj izstopa večurno večerno-nočno neurje z 8. na 9. avgust. Na padavinski postaji Trenta so v 24 urah namerili kar 157 milimetrov, v dveh dneh pa 204 milimetrov padavin. Za Posočje sicer to še zdaleč ni izjemna vrednost, saj so na primer na Livku 22. junija

1958 namerili kar 358 milimetrov dežja. Najbolj izstopajoči vremenski dogodek v rubriki "saj ni res, pa je" minulega poletja pa je bil prav gotovo vročinski val ob koncu avgusta. Vročinski rekordi so padali kot domine. 22. avgusta so na Kredarici z 19,6 °C zabeležili najvišjo avgustovsko in tretjo najvišjo vrednost doslej. Na Vojskem nad Idrijo so dan kasneje s 30,5 °C izenačili rekord postaje. V alpskih dolinah je bilo primorsko vroče, v Ratečah je sonce šest dni zapored pognalo živo srebro prek 30 °C.

Vremensko in posledično podnebno dogajanje zadnjih nekaj let sta očitno naklonjena tudi vse bolj intenzivnemu mehanskemu preperevanju naših gorskih, v glavnem karbonatnih kamnin. Zaradi segrevanja ozračja so v visokogorju vse bolj pogosti prehodi ledišča, ki pripomorejo – skupaj z močnejšimi nalivi – da imamo opravka z vse več padajočega kamenja in večjimi kamninskimi nanosi. Če se lahko drugim še nekako izognemo ali pa nam le otežujejo napredovanje, pa je prvi proces precej nevarnejši. Uporaba čelad na poteh, ki sicer niso zahtevne ali zelo zahtevne, potekajo pa v vpadnici razrahljanih sten, bi morala zato postati pravilo in ne le priporočilo. Lep primer za to je letošnja zavora Hanzove poti na Prisojnik zaradi podornega kamenja. Nekateri ji namreč niso verjeli oziroma so jo morali preveriti v živo, pa jih je še vedno padajoče kamenje kaj kmalu odvrnilo od namere in so se morali vrniti na Vršič. Sveži skalni podori potrebujejo za naravno očiščenje praviloma od nekaj tednov do več mesecev. "Tropski" zaključek letošnjega poletja se je poznal tudi pri velikosti površine obeh ledeniških ostankov pod Triglavom in Skuto. Več o tem v pregledu naslednjega, to je jesenskega meteorološkega trimesečja. Do tedaj pa se naslanjajte ob obujanju spominov na letošnji višek planinske sezone, ki nam je res prinesel za vsakogar nekaj, predvsem pa obilje lepega vremena. ☉

Marmot
FOR LIFE

JAKNA NANO

Marmotova ultra lahka rešitev za dolge pohode in muhasto vreme v obliki jakne iz membrane GORE-TEX® Paclite®. 100 % varjeni šivi ter vodoodporne zadrgе bodo poskrbele, da boste suhi, a ne obremenjeni z dodatno težo. Notranje plasti žepov so lasersko perforirane za povečano zračnost.

Kolekcijo Marmot najdete v trgovinah:

ANNAPURNA way, Krakovski nasip 4, Ljubljana
Avantura šport, Gregorčičeva cesta 19, Ilirska Bistrica
DropIN, Trubarjeva ulica 15, Ljubljana
Suvel šport Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 5, Nova Gorica
CULT, Dolenska c. 350, Lavrica
CULT, Tržaška cesta 77, Logatec
Pro Climb Shop, Ljubljanska cesta 1, 4260 Bled

www.annapurna.si

www.marmot.eu